

you jab me with your elbow, I jab you with mine, this jealous sister love...'. Waarop ze plots in een lichtjes verlegen lachbui vervalt.

En dan is ze daar zelf, die Sister. De Keersmaeker komt op, in een strak om haar lichaam gewikkeld kledje, op hoge hakken. Het voetlicht maakt plaats voor het felle licht van tl-buizen met glanzende reflectoren, die opzij van het podium schuin opgehangen zijn en de dans letterlijk in een heel ander licht plaatsen. Dunoyer trekt zich vanaf nu terug achter de zijlijn die door die tl-buizen getrokken wordt. Het duurt even voor je beseft dat De Keersmaeker dezelfde dans brengt als Dunoyer. Niet alleen omdat ze op een ander punt in de ketting van dansfragmenten stapt als Dunoyer: haar eerste foto is die waarop ze de handen op de grond plaatst en de benen de lucht inwerpt. Ook niet omdat ze door het sterke licht rechtstreeks met het publiek kan communiceren dan Dunoyer, die in dit stuk de schaduw, de boodschapper is. Het werkelijke verschil zit in de theatraliteit die ze toevoegt aan het materiaal. Ze varieert bijvoorbeeld veel meer op het tempo van de oorspronkelijke danspartituur. Haar interpretatie duurt beduidend langer. Het is het choreografische equivalent van een nadrukkelijke, invoelende tekstvoordracht in het theater. Haar soms vorsende, soms smachtende blikken naar de zaal of het soort ijsberen over het podium dat we sinds de recente solo's, *Once of Keeping Still*, zo goed kennen, versterkt dat effect nog. Zo trekt ze het materiaal dat haar aangeboden werd naar zich toe. Het is veel meer: 'zie mij dit doen, dit doorwerken' en veel minder 'wat staat hier, wat is dit?'. Toch is het niet 'haar' materiaal, maar een 'cadavre exquis' van beelden uit haar eigen werk. Een hapering in de dans, waarbij Dunoyer haar de volgende beweging 'souffleert', geeft dat duidelijk aan. Net dan volgt een filmfragment waarin Cynthia Loemij als een wervelwind door haar materiaal raast om haar begin- en eindpose te verbinden. Ook hier wordt het vreemde van het materiaal genoteerd.

Hierna gooit De Keersmaeker haar schoenen uit, en brengt ze Pladevall. Even later volgt een 'coup de théâtre'. Terwijl ze voorovergebogen haar rok optrekt, zegt ze plots, half verward: 'I don't remember'. Het is de eerste zin van het tekstje van Nicole Balm, maar in het Engels, zodat je het niet meteen herkent. De tekst blijkt nu echter wel bijzonder relevant. 'I know you, I have seen you somewhere, but where? I think I saw you on a photo, photo, photo, photo... But when and where? But maybe you changed. I changed.' En dan volgt één extra zinnetje: 'I changed position'.

Hier kwam De Keersmaeker de eerste avond echter in de

problemen. Ze trok de nadrukkelijkheid van haar dans door in de manier waarop ze de tekst speelde, waardoor het een flauw toneeltje werd. Dat leidde de aandacht af van de werkelijke reden waarom deze tekst hier figureert, en zelfs van het feit dat het een herneming is van de tekst van Balm. De tweede avond speelde ze het veel onderkoelder. Plots werd wel duidelijk dat deze woorden onmiskenbaar een voetnoot plaatsten bij de werking van het basismateriaal, de foto's van Ikeda, in dit stuk. Hoe foto's staan voor, maar nooit samenvallen met herinneringen. Hoe ze het echte gebeuren nooit herstellen, maar wel een nieuwe keten van gedachten kunnen uitlokken, de verbeelding op gang trekken. (Op een vreemde manier toonde die eerste avond dat te veel inleving, te veel theatraliteit, in tegenstelling tot wat aangenomen wordt, niet tot meer herkenbaarheid of invoelbaarheid, maar tot een soort abstractie leidt: je herkent alleen nog de conventie, de theatraliteit, maar die overstemt de concrete inhoud en de betekenis van de dans of de tekst).

Van nu af aan danst De Keersmaeker op Zögernis leise, een lied van Schubert op tekst van Grillparzer, waar – als een echo van de structuur van het stuk – een vrouw en mannen elkaar voortdurend nazingen. Die achtervolging van stemmen zoekt het stuk ook op: de wisselwerking tussen de tonen en kleuren van de 'oorspronkelijke' choreografie en de manier waarop De Keersmaeker die weer naar zich toe trekt. Dat blijft een spannende strijd: je ziet hoe De Keersmaeker worstelt om de juiste toon te vinden tegenover dit materiaal dat vertrouwd en vreemd tegelijk is. Het einde van het stuk, een filmpje van John Jasperse is daardoor wat ironisch. Hij toont zijn beweging en stapt dan naar de camera toe terwijl hij zijn hand opsteekt en zegt: 'Have fun with it'. Terwijl het tegenlicht achter het scherm weer opgaat, komt Dunoyer naar voor en maakt net hetzelfde afscheidsgedaar. De echte 'fun' is inderdaad voor de kijker, die in zijn hoofd eindeloos kan blijven spelen met het materiaal dat hem hier geschonken werd.

© foto's: Mirjam Devriendt